

**ICHKI ISHLAR ORGANLARIDA HUQUQBUZARLIKLAR
PROFILAKTIKASINI REJALASHTIRISH VA AXBOROT-TAHLIL
FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH**

Ichki ishlar vazirligi akademiyasi 3-o 'quv kursi 322-guruh kursanti

Xamroyev Boburjon Orif o'g'li

Huquqbuzarliklar profilaktikasi faoliyati kafedrası o'qituvchisi

Sh.Z. Narziyev

Annotatsiya: Ushbu maqolada ichki ishlar organlarida huquqbuzarliklar profilaktikasini samarali rejalashtirish, axborot-tahlil faoliyatini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatları yoritilgan. Kriminologik vaziyatni o'rganish, jinoyatchilikning oldini olishda zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish, ichki ishlar organlari faoliyatida monitoring va prognozlash mexanizmlarini takomillashtirish masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, profilaktik faoliyatning tizimli yondashuvi, ma'lumotlar bazalarining integratsiyasi hamda tahliliy platformalarning ahamiyati ochib beriladi.

Kalit so'zlar: Profilaktika, ichki ishlar organlari, huquqbuzarliklar, rejalashtirish, axborot-tahlil, kriminologik monitoring, jinoyatchilik, tahliliy platforma, prognozlash.

ABSTRACT: This article analyzes the theoretical and practical aspects of effective planning of crime prevention activities in internal affairs bodies and improving information-analytical processes. It explores the study of criminogenic situations, application of modern information technologies in crime prevention, and enhancement of monitoring and forecasting mechanisms. In addition, the importance of systematic preventive measures, integration of databases, and analytical platforms is discussed.

Keywords: Prevention, internal affairs bodies, offenses, planning, information analysis, criminological monitoring, crime, analytical platform, forecasting.

Kirish

Huquqbuzarliklarning oldini olish va profilaktika ishlarini samarali tashkil etish davlat ichki ishlar organlarining eng muhim funksiyalaridan biridir. Jinoyatchilikning oldini olish bo'yicha tizimli, ilmiy asoslangan va muntazam ravishda yangilanib boriladigan rejalashtirish huquq-tartibotni mustahkamlashda muhim o'rin tutadi. Bugungi kunda ichki ishlar organlari faoliyatini modernizatsiya qilish, ularda tahliliy salohiyatni oshirish, axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish ustuvor yo'nalishlardan hisoblanadi.

So'nggi yillarda jamoat xavfsizligini ta'minlash, huquqbuzarliklarni aniqlash va ularning oldini olishda raqamli tizimlar, kompleks monitoring, ma'lumotlar almashinuvi va sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ichki ishlar organlari uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Shu sababli profilaktika faoliyatini rejalashtirish va axborot-tahlil tizimini takomillashtirish dolzarb masala bo'lib qolmoqda.

Muhokama

1. Huquqbuzarliklar profilaktikasini rejalashtirishning mazmuni va ahamiyati

Profilaktik faoliyatni rejalashtirish huquqbuzarliklarning kelib chiqish sabablarini aniqlash, xavf omillarini baholash, xavf guruhlariga kiruvchi shaxslar bilan yakka tartibda ishlash, jinoyatchilikni oldini olish bo'yicha aniq chora-tadbirlarni belgilashni o'z ichiga oladi.

Rejalashtirishning asosiy bosqichlari quyidagilardan iborat:

hududdagi kriminogen vaziyatni o'rganish;

huquqbuzarliklar statistikasi va dinamikasini tahlil qilish;

xavf guruhlarini aniqlash va ular bilan ishlash rejalarini tuzish;

profilaktik tadbirlarni belgilash va tizimlashtirish;

mas'ul organlar o'rtasida hamkorlik mexanizmlarini shakllantirish.

Samarali rejalashtirish birinchi navbatda real va aniq ma'lumotlarga, muntazam monitoringga asoslanadi. Axborotning to'g'riligi va tezkorligi huquqbuzarliklar profilaktikasi sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

2. Axborot-tahlil faoliyatining hozirgi holati va takomillashtirish yo'nalishlari

Ichki ishlar organlari faoliyatida axborot-tahlil jarayonlari jinoyatchilikni o'rganish, huquqbuzarliklar bo'yicha statistik ma'lumotlarni tahlil qilish, profilaktika rejalarini ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega. Ammo amaliyotda ayrim muammolar kuzatiladi:

ma'lumotlar bazalarining to'liq integratsiyalanmaganligi;

tahlil jarayonlarida zamonaviy algoritmlarning yetarli darajada qo'llanilmasligi;

ayrim hududlarda axborot texnologiyalari bilan ishlash ko'nikmalarining sustligi;

monitoring tizimlarining to'liq qamrovga ega emasligi.

Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi yo'nalishlarda ish olib borish maqsadga muvofiq:

yagona integratsiyalashgan ma'lumotlar tizimini yaratish;

tahliliy platformalar (BI-sistemalar, sun'iy intellekt)ni joriy etish;

IIO xodimlarining tahliliy salohiyatini oshirish bo'yicha muntazam o'qitish; profilaktik faoliyatni baholash indikatorlarini ishlab chiqish;

hududlar bo'yicha kriminogen xaritalar yaratish.

3. Profilaktika faoliyatini modernizatsiya qilishda raqamli texnologiyalarning o'rni

Bugungi kunda quyidagi texnologiyalar ichki ishlar organlari faoliyatida muhim ahamiyat kasb etmoqda:

Geografik axborot tizimlari (GIS) — jinoyatchilik xaritalarini yaratish;

Sun'iy intellekt — jinoyatchilikni prognozlash algoritmlari;

Ma'lumotlarga ishlov beruvchi analitik platformalar — katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash;

Videokuzatuv va "aqlli shahar" tizimlari — jamoat xavfsizligini ta'minlash;

Mobil ilovalar — tezkor xabardorlikni ta'minlash.

Bu texnologiyalar profilaktik tadbirlarni samarali tashkil etish, jinoyatchilikning oldini olish, xavf guruhlarini aniqlash va resurslardan oqilona foydalanishga yordam beradi.

Natijalar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ichki ishlar organlarida huquqbuzarliklar profilaktikasini rejalashtirish va axborot-tahlil tizimini takomillashtirish quyidagi natijalarga olib keladi:

jinoyatchilikning oldini olish bo'yicha chora-tadbirlarning samaradorligi oshadi;

axborot almashinuvi tezlashadi va aniqroq bo'ladi;

xodimlarning tahliliy salohiyati ortadi;

xavf omillarini aniqlash ishonchliligi oshadi;

hududlardagi kriminologik vaziyatni prognozlash imkoniyatlari kengayadi

Xulosa

Ichki ishlar organlarida huquqbuzarliklar profilaktikasini rejalashtirish va axborot-tahlil faoliyatini takomillashtirish jamoat xavfsizligini ta'minlashning muhim elementi hisoblanadi. Raqamli texnologiyalarni joriy etish, ma'lumotlar tizimlarini integratsiyalash, xodimlarni muntazam o'qitish va zamonaviy tahliliy vositalardan foydalanish orqali ushbu yo'nalishdagi ishlar samaradorligini sezilarli darajada oshirish mumkin.

Profilaktik faoliyatning ilmiy asoslanganligi, tizimlilik va izchilligi jinoyatchilikka qarshi kurashning mustahkam kafolatidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi "Ichki ishlar organlari to'g'risida"gi Qonuni.
2. Jinoyatchilikni oldini olish bo'yicha davlat dasturlari.
3. R. Qodirov, A. Toshpo'latov. Kriminologiya asoslari. Toshkent, 2022.
4. X. Jo'rayev. Huquqbuzarliklar profilaktikasi va xavfsizlik. Toshkent, 2021.
5. B. Matyoqubov. Axborot tizimlari va xavfsizlik. Toshkent, 2020.
6. Interpol Crime Analysis Reports, 2023.
7. UNODC Global Crime Trends, 2022.

8. O'zbekiston Respublikasi IIV rasmiy ma'lumotlari.
9. Sun'iy intellekt va kriminologik prognozlash bo'yicha ilmiy maqolalar.
10. Jamoat xavfsizligini ta'minlashga oid normativ-huquqiy hujjatlar.